

І. М. Зеліско,

*д. е. н., професор, академік Академії економічних наук України,
професор кафедри менеджменту, Державний університет телекомунікацій, м. Київ*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-2598>

Т. М. Халімон,

д. е. н., професор кафедри менеджменту, Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9194-4108>

Сунцзе Ху,

аспірант, Державний університет телекомунікацій, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0852-8534>

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.9.38

ІМПЕРАТИВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

I. Zelisko,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine,
Professor of the Department of Management, State University of Telecommunications, Kyiv*

T. Khalimon,

*Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Management,
State University of Telecommunications, Kyiv*

Songjie Hu,

Postgraduate student, State University of Telecommunications, Kyiv

IMPERATIVES OF TELECOMMUNICATIONS ENTERPRISES INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

Пріоритетними чинниками пришвидшення економічного розвитку та суспільного прогресу багатьох економічно розвинутих країн завжди були і є інновації, інноваційна діяльність підприємств та інноваційні процеси суспільного відтворення. Прогресивний розвиток науки, техніки і технологій, інноваційна спрямованість та висока наукомісткість сучасного виробництва висувають особливі вимоги до шляхів розвитку телекомунікаційних підприємств, механізмів та інструментів забезпечення їх конкурентоспроможної діяльності, пріоритетних напрямів вдосконалення системи управління інноваційним потенціалом телекомунікаційної галузі.

У статті представлено основні етапи і тенденції інтелектуалізації суспільного відтворення щодо забезпечення життєдіяльності суспільства. Розкрито економічний зміст та сутність інновацій, інноваційної діяльності та інноваційних процесів підприємств.

Презентовано сучасні вектори розвитку глобального ринку телекомунікацій та основні напрямки інноваційного поступу вітчизняної телекомунікаційної галузі. Виокремлено негативні тренди локального характеру, які впливають на діяльність вітчизняних телекомунікаційних підприємств.

Виявлено євроінтеграційні тренди розвитку телекомунікаційної галузі під впливом яких формуються імперативи інноваційної діяльності вітчизняних телекомунікаційних підприємств.

Доведено доцільність запропонованих стратегічних імперативів інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств, що націлені на підвищення ефективності діяльності та сприятимуть зростанню фінансової результативності у відповідності до сучасних викликів та загроз глобальних економічних трансформаційних процесів.

During the long periods of the formation and development of humanity and its life activities, a constant process of intellectualization of social reproduction and the presence of a mental component in various directions of life activities of society is observed. This process accompanies the present world social reproduction and is endless as long as humanity exists. Innovations have always been and remain the basis of the intellectualization of social reproduction.

Innovations involve innovations that bring progressive technological and positive financial changes for enterprises and the entire society, as well as contribute to the improvement of scientific and technical processes and the functioning of production systems. The innovative activity of telecommunications enterprises is a necessary process aimed at the invention, production and implementation of new ideas and inventions, the release of innovative products and the provision of a wide range of qualitatively new high-tech telecommunication services that meet the needs of the market and ensure a high level of competitiveness.

Fierce competition on the global telecommunications market, high dynamism of innovation processes and the strategic importance of the industry in the progress of European integration of Ukraine and ensuring sustainable development of the national economy require concentration of efforts on strengthening innovative activity and ensuring high knowledge-intensive activities of telecommunications enterprises.

The article presents the main stages and trends of intellectualization of social reproduction in order to ensure the vital activities of society. The economic content of innovations, innovative activities and innovative processes of enterprises is revealed. It is quite logical to consider the intellectualization of social reproduction as a process of growth of the specific weight of the intellectual, i.e., mental component in providing various areas of society's life. This process has relevant historical terms and essentially qualitative periods that are distinguished from the point of view of certain approaches. Among them, it is possible to single out five periods of globalization transformation of human resources development, five technological revolutions, four industrial revolutions, three states of industrialization, six waves of innovations, as well as five existing and four hypothetical technological systems.

Modern trends in the development of the global telecommunications market and the main vectors of innovative progress of the domestic telecommunications industry are presented. Global trends in the development of the telecommunications industry are characterized by the spread of globalization processes by combining individual networks into a global network; the growth of the level of innovativeness of telecommunication and information services; integration of the world information space; increasing the level of multi-services by providing various types of services in the system of a single network; strengthening the influence of state regulation on related areas — content, privacy, copyright.

The strategic imperatives of innovative activity of telecommunications enterprises in accordance with the challenges and threats of global economic transformation are proposed. The following imperatives will have a positive impact on the innovative activity of telecommunications enterprises: creation of a modern legal framework and legislative basis for encouraging and supporting the innovative activity of enterprises; increasing information transparency in the field of innovation; expanding the institutional environment, ensuring and simplifying the system of business management and liquidation; activation of public-private partnership in order to speed up innovative development in the industry and the country; protection and support of investors in innovative activities; harmonization of the priority system of budget financing of subjects of innovative activity; diversification of sources, tools and mechanisms of state aid, financial support and tax incentives for innovative activity; development of small innovative entrepreneurship; increased competition in the domestic market of innovative products and services.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційний розвиток, науково-технічний прогрес, телекомунікаційна галузь, телекомунікаційні підприємства.

Key words: innovations, innovative activity, innovative process, innovative development, scientific and technical progress, telecommunications industry, telecommunications enterprises.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасним трендом діяльності та розвитку телекомунікаційних підприємств є глобалізація всього суспільного життя, швидка трансформація зовнішнього середовища, пришвидшений розвиток науково-технічного прогресу, поглиблення конкуренції. Адекватною відповіддю викликам сьогодення є переформатування діяльності економічних суб'єктів, галузей та національних економік на засадах активізації інноваційної діяльності. Найважливішим компонентом інноваційного поступу є спроможність його учасників безперервно перетворювати існуючі наукові знання в інноваційну продукцію,

яка користується попитом та є конкурентоспроможною.

Галузь телекомунікацій має стратегічне значення щодо уможливлення сталого розвитку національної економіки. Прогресивний розвиток науки, техніки і технологій, інноваційність та висока науковість сучасного виробництва висувають особливі вимоги до шляхів розвитку телекомунікаційних підприємств. Тому надзвичайно важливого значення та актуальності набуває питання імперативів інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств у сучасній парадигмі глобальної трансформації світової економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням інноваційної діяльності підприємств присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та іноземних вчених. Заслужують значної уваги фундаментальні дослідження М. Туган-Барановського [7], який обґрунтував циклічність розвитку економіки і залежність рівня попиту на капітал від стану розвитку технічного прогресу та Й. Шумпетера [8], який розробив інноваційну теорію економічного розвитку, П. Друкера [9] про інновації, як джерело економічного прогресу.

Особливостям інноваційної діяльності підприємств присвятили наукові дослідження Т. Бойко, О. Виногорова [17], І. Желдак [16], О. Коваленко [10], П. Коюда [14], Н. Подольчак, М. Філон [15], О. Шпикуляк [11].

Проте, динамічні зміни глобального ринку телекомунікацій зумовлюють постійні економічні, фінансові, організаційні та управлінські технічні та технологічні перетворення, що мають на меті пришвидшення інноваційної активності телекомунікаційних підприємств. Тому актуальними залишаються питання пріоритетних імперативів інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств в контексті глобальних трансформацій світової економіки.

МЕТА СТАТТІ

Ідентифікувати основні етапи і тенденції інтелектуалізації суспільного відтворення щодо забезпечення життєдіяльності суспільства, проаналізувати сутність та економічний зміст інновацій та інноваційної діяльності підприємств, презентувати сучасні тренди розвитку глобального ринку телекомунікацій, основні вектори інноваційного поступу вітчизняної телекомунікаційної галузі та запропонувати стратегічні імперативи інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств у відповідності до викликів та загроз глобальної економічної трансформації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Європейська стратегія економічного розвитку "Європа 2020: стратегія розумного, стійкого й всеосяжного зростання", яка реалізується вже два роки в Європі передбачає досягнення високих темпів інтелектуального, стійкого та всебічного зростання економіки європейських країн протягом 10 років. Основна мета цієї стратегії полягає у забезпеченні лідерських позицій Європейського Союзу на міжнародному економічному просторі.

Аналіз тенденцій та інструментів пришвидшення економічного розвитку багатьох економічно розвинутих країн доводить, що визначальним для розвитку людства та загального суспільного прогресу завжди були інновації та інноваційні процеси суспільного відтворення. Тому інноваційна модель розвитку України та імперативи інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств є важливим забезпечувальним трендом економічного зростання й підвищення рівня конкурентоспроможності телекомунікаційної галузі.

Інтелектуалізацію суспільного відтворення цілком логічно розглядати як процес зростання питомої ваги інтелектуальної, тобто розумової складової в забезпеченні різноманітних напрямів життєдіяльності суспільства. Цей процес має відповідні історичні терміни та сутнісно якісні періоди, які виокремлюються з точки зору певних підходів. Серед них можливо виокремити п'ять періодів глобалізаційної трансформації розвитку людських ресурсів, п'ять технологічних революцій, чотири промислові революції, три стани індустріалізації, шість хвиль нововведень, а також п'ять існуючих і чотири гіпотетичних технологічних уклади.

За періодизацією глобалізаційної трансформації розвитку людських ресурсів та з урахуванням логіки поступу історичного прогресу, виділяють п'ять періодів [1]. Перший період називається "Епоха до нашої ери", він ха-

рактеризується особливостями формування людини сучасного типу до початку нашої ери. Другий період має назви "Стародавній світ" та "Раннє середньовіччя", який відбувався до 1100 років. Для нього притаманним є екстенсивний спосіб здійснення виробництва і ведення побуту, відбуваються значні міграції населення та поширення як християнської релігії, так і ісламу. Для третього періоду "Середньовіччя" та "Ранньомодерний час", який існував з 1100 рр. до 1625 рр. характерні відкриття нових континентів, що призвело до формування певних геополітичних та цивілізаційних трансформацій, а також епоха Відродження (Ренесансу) та Реформації у Західній та Центральній Європі сприяли поширенню та розвитку антропоцентризму. Четвертий період під назвою "Піонерська" та "Органічна модернізація", що існував з 1625 р. до 1870 р. презентував тенденцію експоненціального зростання творчої активності, нелінійне збільшення чисельності людських ресурсів та пришвидшене лінійне зростання результатів здійснення виробничих процесів. Також в цей період відбуваються модернізація промисловості та виникають буржуазні революції у європейських країнах. Під впливом вищезазначених тенденцій відбувається соціальна модернізація, тобто перехід від станового поділу до класового. Характерним є також розвиток науково-технічного прогресу, освоєння нових територій та ресурсна диверсифікація, зростає урбанізація і розвивається торгівля, формується міжнародна фінансова система.

П'ятий період під назвою "Наздоганяюча модернізація" розпочинається з 1870 р. і характеризує фінішний етап традиційного, тобто аграрного або доіндустріального суспільства, яке демонструвало значну залежність людської життєдіяльності від природного середовища, що вимагало підлаштовуватися до нього. Також цей період характеризується експоненціальним зростанням творчості людей, їх чисельності та результатів виробничої діяльності. Відбувається формування глобальної проблематики стану суспільного розвитку під впливом необоротного антропогенного та техногенного впливу суспільства на людське середовище життєдіяльності.

Щодо технологічних революцій, їх виокремлюють п'ять [2, с. 34]. Так, перша технологічна революція, яка була промисловою та відбулася у Великобританії, з відкриттям фабрики Аркрайта в Кромфорд у 1771 р. Друга — це епоха пари і залізниць, теж у Великій Британії. Її початком вважають 1829 р., випробування парового локомотива "Ракета" для залізниці Ліверпуль — Манчестер. Третя технологічна революція — це епоха сталі, важкої промисловості, а також електрики, що була започаткована у США і Німеччині у 1875 р. Точка відліку — відкриття сталеливарного заводу Е. Карнегі в м. Пітсбург у штаті Пенсильванія. Четверта — це епоха нафти, автомобілів і здійснення масового виробництва. Ця технологічна революція почалася у 1908 р. в США зі створення автомобіля "Модель-Т" у м. Детройт (штат Мічиган) на заводі Генрі Форда. П'ятою — вважається епоха інформатизації і телекомунікацій, що розпочався у 1971 р. в США випуском першого мікропроцесора в м. Санта-Клара (штат Каліфорнія).

Промислові революції розглядають через призму масового переходу від ручної праці до машинної та виділяють за кількістю — чотири. Перша промислова революція (друга половина 18 ст. — кінець 19 ст.), яка пов'язана із масовим застосуванням машин у виробництві та парового двигуна зокрема. Також відбулася зміна композиції територіальної, демографічної, соціальної, економічної та політичної складових суспільства. Друга промислова революція (друга половина 19 ст. — початок 20 ст.), відбулася шляхом масового опанування поточних виробничих процесів та поширення застосування електрики, в першу чергу електродвигуна та конвеєра, а також хімікатів. Третю промислову революцію (друга половина 20 ст. — перше десятиліття 21 ст.) традиційно ототожнюють з "цифровою революцією", тоб-

то із застосуванням інформаційно — комунікаційних технологій (комп'ютерів та інформаційних технологій) у виробничому та повсякденному житті. Четверта промислова революція (Industry 4.0) стартувала в сучасному житті, наприкінці другого десятиліття 21 ст., як мікс інформаційних технологій та автоматизованого виробничого обладнання, програмного забезпечення та комунікацій, в якості єдиної саморегульованої системи та з мінімальним втручанням в неї людини (кібернетично-фізичні системи, Інтернет речей, Інтернет послуг, Big Data, хмарні технології, Розумні заводи тощо).

За станом індустріалізації, що характеризується рівнем застосування великої машинної техніки, можливостями перерозподілу композиції зайнятих у виробництві працівників, а також мірою техногенного втручання у функціонування виробничих систем, виокремлюють три стани — "доіндустріальний", "індустріальний" та "постіндустріальний". Слід зазначити, що сучасне суспільство знаходиться в індустріальному стані та ймовірний перехід у постіндустріальний стан можливий у 2030 р. [1].

З урахуванням фундаментальних праць і наукових розробок М. Кондратьєва, Й. Шумпетера та сучасної наукової думки було запропоновано класифікацію хвиль нововведень, які обумовлені циклічністю розвитку людства та виробничих процесів. Всього презентовано шість хвиль нововведень, починаючи з 1790 р. та механізації праці в текстильній промисловості, закінчуючи у 2020 р. розвитком біотехнологій [3, с. 9].

Технологічні уклади розглядаються, як сукупність технологій, що характерні для конкретного рівня розвитку виробництва [4, с. 324]. Концепція "технологічний уклад" (устрій, хвиля) передбачає виділення п'яти існуючих устроїв і чотирьох гіпотетичних, які змінюються у зв'язку з розвитком науки і техніки. Сьогодні ми знаходимося на етапі переходу від п'ятого технологічного укладу (1985—2035 рр.), що презентував досягнення у сфері інформатики та мікроелектроніки, біотехнології та генної інженерії, нового вигляду енергії, матеріалів, освоєння космічного простору, супутникового зв'язку до шостого (20—60-ті рр. 21 ст.). Шостий технологічний уклад на глобальному світовому просторі уможливить постіндустріальний технологічний спосіб виробництва у сфері біотехнологій, нанотехнологій, екотехнологій, робототехніки, формування штучного інтелекту, створення нових видів транспорту, виробництва конструкційних матеріалів із задалегідь заданими властивостями, проектування майбутнього, використання водню тощо.

В основі інтелектуалізації суспільного відтворення протягом всього періоду розвитку людства були і залишаються інновації. Згідно із Законом України "Про інноваційну діяльність" "...інновації — новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [5].

У Господарському кодексі розглядають інноваційну діяльність у сфері господарювання, як діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [6].

Український вчений М. Туган-Барановський ще в кінці 19 ст. обґрунтував циклічність розвитку економіки і залежність рівня попиту на капітал від стану розвитку технічного прогресу, що було поштовхом для подальших наукових досліджень інновацій іншими вченими [7]. Так, австрійський вчений Й. Шумпетер на початку 20 ст. застосував термін "інновації", як зміну з метою

впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих засобів, нових методів виробництва, нових виробничих комбінацій, освоєння нових ринків збуту та нових джерел сировини. Й. Шумпетер вважав, що інноваційна діяльність ґрунтується на схильності підприємця-новатора до ризику, який за умови вдалого впровадження нововведення одержує монополійний прибуток, а новація поступово розповсюджується і використовується іншими підприємствами, наступне ж падіння норми прибутку підприємства-першопрохідця стимулює його до нових інновацій [8, с.200].

П. Друкер розглядає інновації, як джерела економічного прогресу. Він наголошував, що інновації — це особливий інструмент підприємців, засіб за допомогою якого вони мають шанс створити новий вид бізнесу чи послуг. [9, с.156]. Тобто інновації розглядаються як сформовані та реалізовані в економічному обороті певні конкурентні переваги, які втілені в комерціалізовану продукцію. Цілком логічним є розуміння інновацій через призму нововведень, що несуть прогресивні технологічні та позитивні фінансові зміни для економічних суб'єктів та суспільства, а також сприяють вдосконаленню науково-технічних процесів та функціонування виробничих систем.

В свою чергу інноваційна діяльність ґрунтується на інноваціях та їх застосуванні у суспільному відтворенні. Так, Коваленко О.В. презентує інноваційну діяльність як процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень в новий або вдосконалений продукт, реалізований на ринку, в новий або вдосконалений процес, використовуваний в практичній діяльності, а також пов'язані з ними додаткові дослідження і розробки [10]. Також Шпикул О.Г. вважає, що інноваційна діяльність — це такий вид діяльності, який на основі результатів наукових досліджень забезпечує створення принципово нової продукції, нової послуги, в результаті яких з'являється те, чого раніше не було [11].

Згідно з міжнародними статистичними стандартами інновації презентують сім основних видів інноваційної діяльності: наукові дослідження та розробки; технологічне оснащення і організація виробництва інноваційної продукції; придбання технологій в розукмплектованому вигляді; придбання технологій в укомплектованому вигляді; виробниче проектування; засвоєння інноваційної продукції (пуск виробництва); маркетинг нової продукції [12, с.207].

З точки зору того, що інноваційна діяльність відбувається майже в усіх сфери життєдіяльності людини, а також у виробничій діяльності підприємств, забезпечувальною складовою яких є реалізація інноваційних процесів, що супроводжують функціонування як виробничих, так і невиробничих систем. Існує думка, що "інноваційні процеси є постійним і безперервним потоком перетворення конкретних технічних або технологічних ідей на основі наукових розробок в нові технології або окремі її складові частини і доведення їх до освоєння безпосередньо у виробництві з метою здобуття якісно нової продукції" [13]. Деталізують поняття група вчених, які вважають, що інноваційний процес — це створення, освоєння, використання й дифузія інновацій (нових удосконалених) за відповідними етапами, що дозволяє задовольнити або створити нові суспільні потреби. З точки зору системного підходу інноваційний процес — це система, яка функціонує та удосконалюється на постійній основі з урахуванням зазначених особливостей [14]. Тобто інноваційні процеси відбуваються постійно шляхом перетворення ідеї в інновацію.

Вітчизняний ринок телекомунікацій включає мобільний, телефонний фіксований і комп'ютерний зв'язок, які отримують понад 90% доходів галузі телекомунікацій, а також проводове мовлення, телеграфний зв'язок, передачу і прийом телевізійних і радіопрограм, радіозв'язок та IP-телефонію. Наявною тенденцією розвитку

телекомунікаційної галузі є заміна послуг фіксованого телефонного зв'язку іншими телекомунікаційними послугами, зокрема рухомим (мобільним) зв'язком, мережами передачі даних та Інтернетом. Відбувається збільшення споживачів у сегменті послуг широкосмислового доступу в Інтернет. Проте, негативним наявним трендом є недостатні можливості Інтернет-технологій і певний дисонанс щодо високої вартості послуг та їх низької якості. Активно відбувається процес взаємопроникнення суб'єктів сектору електрозв'язку в суміжні сектори, диверсифікація їх діяльності [15].

Глобальні тренди розвитку галузі телекомунікацій характеризуються поширенням процесів глобалізації шляхом об'єднання окремих мереж у світову мережу; зростанням рівня інноваційності телекомунікаційних та інформаційних послуг; інтеграцією світового інформаційного простору; підвищенням рівня мультисервісності шляхом надання різних видів послуг у системі єдиної мережі; посиленням впливу державного регулювання на сфери, що є суміжними — контент, конфіденційність, авторські права тощо [16].

Імперативи інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств формуються під впливом євроінтеграційних трендів розвитку вітчизняної телекомунікаційної галузі. До них відносять: спрямованість державної політики на перехід галузі до прогресивних світових стандартів; оновлення нормативно-правового регулювання в напрямку формування сприятливого конкурентного середовища та ефективного функціонування ринку; заохочення ефективних інвестицій у розвиток телекомунікаційної інфраструктури; формування прийнятнього середовища для функціонування транснаціонального капіталу одночасно із забезпеченням умов для появи потужних конкурентоспроможних національних операторів з широким набором якісних телекомунікаційних послуг; вклюдження вітчизняного бізнесу в корпоративні мережі та міжфірмові відносини з транснаціональними корпораціями в сфері надання телекомунікаційних послуг; розширення стратегічного партнерства; співпраця із такими міжнародними організаціями як Міжнародний Союз Електрозв'язку, Європейською регіональною організацією в галузі електрозв'язку та поштового зв'язку, Форумом розвитку і оптимізації телекомунікаційного бізнесу Міжнародними організаціями супутникового та космічного зв'язку — INTELSAT, EUTELSAT, МОКЗ інтерсупутник тощо [17].

Діяльність вітчизняних телекомунікаційних підприємств супроводжується дією об'єктивних та суб'єктивних чинників, а також впливом позитивних та негативних трендів локального та глобального характеру. До негативних трендів локального характеру відносять: невідповідність існуючої нормативно-правової бази сучасним економічним і фінансовим вимогам підприємницької діяльності в галузі; недостатній рівень державної підтримки та низька ефективність системи публічно-приватного партнерства; неадекватне сприйняття топ-менеджментом та власниками компаній необхідності впровадження інновацій та їх ролі в якісному розвитку бізнесу; нестача висококваліфікованого персоналу та відсутність необхідного рівня сервісного обслуговування споживачів; низька інвестиційна забезпеченість розвитку сучасних засобів зв'язку та інфраструктури і недостатній рівень інноваційного потенціалу підприємств; невідповідність існуючих інформаційно — телекомунікаційних технологій потребам сучасного ринку телекомунікацій та значні витрати, пов'язані з прокладанням телекомунікаційних ліній та встановленням нового обладнання; низький рівень попиту на інноваційну продукцію; повільне впровадження технологій четвертого покоління (4G) мобільного радіозв'язку та наявна потреба у модернізації телекомунікаційних мереж фіксованого місцевого зв'язку; нерівномірність навантаження підприємств зв'язку за часом в наслідок неоднорідності попиту в послугах; зниження плато-

спроможності споживачів телекомунікаційних послуг.

Позитивний вплив на інноваційну діяльність телекомунікаційних підприємств матимуть наступні імперативи, що підвищать ефективність їх діяльності та сприятимуть зростанню фінансової результативності: створення сучасної нормативно-правової бази та законодавчого підґрунтя щодо заохочення та підтримки інноваційної активності підприємств; зростання інформаційної прозорості у сфері інновацій; розширення інституційного середовища, забезпечення та спрощення системи ведення та ліквідації бізнесу; активізація публічно-приватного партнерства з метою пришвидшення інноваційного розвитку в галузі та країні; захист та підтримка інвесторів інноваційної діяльності; гармонізація системи пріоритетності бюджетного фінансування суб'єктів інноваційної діяльності; диверсифікація витоків, інструментів та механізмів державної допомоги, фінансової підтримки та податкового стимулювання інноваційної діяльності; розвиток малого інноваційного підприємництва; зростання конкуренції на внутрішньому ринку інноваційної продукції та послуг; інтеграція науки та бізнесу щодо пошуку нових ідей, здійснення ризикової і витратної науково-дослідної діяльності; створення інноваційної інфраструктури — регіональних інноваційних фондів, технопарків, індустріальних парків, бізнес-інкубаторів тощо; ментально-інтелектуальна і організаційно-управлінська готовність власників, топ-менеджменту до нововведень, випуску інноваційної продукції, здійснення інноваційних послуг та застосування системи матеріального і морального заохочення, суспільного визнання продукування і реалізації нових ідей та винаходів.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Протягом тривалих періодів формування і розвитку людства та його життєдіяльності спостерігається постійний процес інтелектуалізації суспільного відтворення та наявності розумової складової в забезпеченні різноманітних напрямів життєдіяльності суспільства. Цей процес супроводжує сьогодення світового суспільного відтворення та є нескінченим поки існує людство. В основі інтелектуалізації суспільного відтворення завжди були і залишаються інновації.

Інновації передбачають нововведення, що несуть прогресивні технологічні та позитивні фінансові зміни для підприємств та всього суспільства, а також сприяють вдосконаленню науково-технічних процесів та функціонування виробничих систем. Інноваційна діяльність телекомунікаційних підприємств є необхідним процесом, що має на меті винахід, продукування та реалізацію нових ідей та винаходів., випуск інноваційної продукції та надання широкого спектру якісно нових високотехнологічних телекомунікаційних послуг, що відповідають потребам ринку та забезпечують високий рівень конкурентоспроможності.

Жорстка конкуренція на глобальному ринку телекомунікацій, висока динамічність інноваційних процесів і стратегічне значення галузі у євроінтеграційному поступі України та забезпечені сталого розвитку національної економіки вимагають концентрації зусиль на посиленні інноваційної активності та забезпечені високої наукомісткості діяльності телекомунікаційних підприємств.

Література:

1. Сардак С. Е. Періодизація та прогноз глобальної динаміки розвитку людських ресурсів. Економічний часопис-XXI. 2013. № 3—4. С. 3—6.
2. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал. Динамика пузырей и периодов процветания. К. Перес; пер. с англ. Ф. В. Маевского. М.: Дело АНХ, 2011. 232 с.

3. Левченко Ю. Г. Економіка й організація інноваційної діяльності: курс лекцій. К.: НУХТ, 2012. 163 с.

4. Кузык Б. Н. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее: в 2 т.. М.: ИЭС, 2006. Т. I: Теория и история цивилизаций. 768 с.

5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Туган-Барановский М.И. Промышленные кризисы в современной Англии, их причины и влияние на народную жизнь. СПб., 1894.

8. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Пер. с англ. Москва: Прогресс. 1982. 354 с.

9. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке [пер. с англ.]. Москва: Издательский дом "Вильямс", 2000. 272 с.

10. Коваленко О.В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку. Ефективна економіка. 2015. № 3. С. 31.

11. Шпикуляк О.Г., Мазур Г.Ф. Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. № 4. С. 73—77.

12. Рязанова О. Е., Назарова Е. В., Сычева Е. И. Теоретико-методологические аспекты инновационной деятельности организации: монография. Москва: ИИУ МГОУ, 2016. 312 с.

13. Олійник Ю.А. Теоретичні засади визначення сутності інноваційних процесів в Україні. Бізнес Інформ. 2014. № 12. С. 182—187.

14. Коюда П.М. Ефективність економічної діяльності підприємств: теорія та практика: [монографія]. П.М. Коюда, І.А. Шейко. Х.: Компанія СМІТ, 2013. 332 с.

15. Філон М. М. Концептуальні основи механізму державного регулювання конкуренції на ринку телекомунікаційних послуг. Інвестиції практика та досвід. 2014. № 3. С. 90—94.

16. Желдак І.А. Сучасний стан телекомунікаційної галузі в Україні. Вісник ЧДТУ. Чернігів: ЧДТУ, 2014. № 4. С. 209—219.

17. Виноградова О.В., Писар Н.Б. Імперативи розвитку ринку телекомунікаційних послуг України. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2020. № 2 (32), С. 9—13.

2. Sosnovska, O. and Zhytar, M. (2016), "Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise", Baltic Journal of Economic Studies, vol. 4. № 4, pp. 334—340.

Negroponte, N. (1995). Being Digital. N. Y.: Knopf, 256 p.

References:

1. Sardak, S. E. (2013), "Periodization and forecast of global dynamics of human resources development", Ekonomichnyy chasopys-XXI, vol. 3—4, pp. 3—6.

2. Perez, K. (2011), Tehnologicheskie revoljucii i finansovoj kapital. Dinamika puzyrej i periodov процветания [Technological revolutions and financial capital. Dynamics of bubbles and periods of prosperity], Delo ANKh, Moscow, Russia.

3. Levchenko, Yu. G. (2012), Ekonomika j orhanizatsiia innovatsijnoi diial'nosti [Economics and organization of innovative activities: a course of lectures], NUHT, Kyiv, Ukraine.

4. Kuzyk, B. N. (2006), Civilizacii: teorija, istorija, dialog, budushhee [Civilizations: theory, history, dialogue, future: in 2 volumes], Vol. I, Teorija i istorija civilizacij [Theory and history of civilizations], IES, Moscow, Russia.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "About innovation activity", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (Accessed 2 August 2022).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 2 August 2022).

7. Tugan-Baranovskiy, M. (1894), Promyshlennyye krizisy v sovremennoj Anglii, ih prichiny i vlijanie na narodnuju zhizn' [Industrial crises in modern England, their causes and impact on national life], Saint Petersburg, Russia.

8. Shumpeter, Y. (1982), Teorija jekonomicheskogo razvitija [The theory of economic development], Progress, Moscow, Russia.

9. Druker, P. (2000), Zadachi menedzhmenta v XXI veke [Challenges of management in the 21st century], Izdatelskiy dom "Vilyams", Moscow, Russia.

10. Kovalenko, O.V. (2015), "Problematic aspects of the formation of the innovative system of Ukraine in the context of the theory of technological development", Efektyvna ekonomika, vol. 3, p. 31.

11. Shpykulyak, O.G. and Mazur, G.F. (2014), "Innovative activity in the mechanism of stimulation of agro-industrial production", Zbirnyk naukovykh prats' Tavriys'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky), vol. 34, pp. 73—77.

12. Ryzanova, O., Nazarova, E. and Sycheva E. (2016), Teoretiko-metodologicheskie aspekty innovacionnoj dejatel'nosti organizacii [Theoretical and methodological aspects of innovative activity of the organization], IIU MGOU, Moscow, Russia.

13. Oilynyk, Yu.A. (2014), "Theoretical principles of determining the essence of innovative processes in Ukraine", Business Inform, vol. 12, pp. 182—187.

14. Koyma, P. M. and Sheiko, I. A. (2013), Efektyvnist' ekonomichnoi diial'nosti pidpryemstv: teorija ta praktyka [Efficiency for the enterprises economic activity: theory and practice], SMIT Company, Kharkiv, Ukraine.

15. Filon, M.M. (2014), "Conceptual bases of the mechanism of state regulation of competition in the market of telecommunication services", Investments practice and experience, vol. 3, pp. 90—94.

16. Zheldak, I. L. (2014), "The current state of the telecommunications industry in Ukraine", Visnyk CHDTU, vol. 4, pp. 209—219.

17. Vynohradova, O.V. and Pysar N.B. (2020), "Imperatives for the development of the telecommunications services market of Ukraine", Ekonomika. Menedzhment. Biznes, vol. 2 (32), pp. 9—13.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2022 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73